

Spis treści

Wprowadzenie	11
1. Wykształcenie i kwalifikacje imigrantów w kontekście ich obecności na rynku pracy - podstawowe kategorie.	23
1.1. Definicje stosowane w określaniu kwalifikacji imigrantów.	23
1.2. Imigranci o wysokich kwalifikacjach a ekspatrianci.	33
1.3. Typy imigrantów o wysokich kwalifikacjach.	36
1.4. Transferowalność kwalifikacji imigrantów.	40
1.5. Pojęcia wykorzystywane w analizach wysoko wykwalifikowanych imigrantów.	43
2. Migracje międzynarodowe a wykorzystanie kwalifikacji i wykształcenia imigrantów - wybrane teorie	47
2.1. Teoretyczne podejście do struktury i sprawstwa	47
2.2. Teoretyczne podejście do aspiracji i możliwości	49
2.3. Nowa ekonomiczna teoria migracji i znaczenie rodziny w procesach migracyjnych.	51
2.4. Teorie segmentacji rynku pracy.	53
2.5. Teoria kapitału ludzkiego.	56
2.6. Teoria karier migracyjnych.	58
2.7. Teoria zdolności do zatrudnienia.	60
2.8. Teoria sieci społecznych i kapitału społecznego.	61
3. Badania nad wysoko wykwalifikowanymi imigrantami. Analiza literatury.	66
3.1. Analiza bibliometryczna z wykorzystaniem wybranych baz naukowych.	66
3.1.1. Analiza bibliometryczna za pomocą bazy Web of Science.	66
3.1.2. Analiza bibliometryczna za pomocą bazy Scopus.	69
3.2. Wybrane zagadnienia badań nad wysoko wykwalifikowanymi imigrantami.	71

Spis treści

3.2.1. Czynniki indywidualne wpływające na sytuację wysoko wykwalifikowanych imigrantów na rynku pracy.	72
3.2.2. Czynniki kontekstowe wpływające na sytuację wysoko wykwalifikowanych imigrantów na rynku pracy.	79
3.3. Problematyka polskich badań nad migrantami o wysokich kwalifikacjach - emigrantami i imigrantami.	84
4. Charakterystyka procesów migracyjnych w Polsce w kontekście przemian na rynku pracy.	91
4.1. Rynek pracy w Polsce i jego przemiany w latach 2004-2021.	91
4.2. Transformacja Polski z kraju emigracyjnego w imigracyjny.	97
4.3. Skala i charakter napływu zagranicznych pracowników do Polski w latach 2007-2021 (ze szczególnym uwzględnieniem obywateli Ukrainy).	106
5. Realizacja badań i charakterystyka respondentów.	117
5.1. Metody i przebieg badań.	117
5.1.1. Triangulacja i mieszane metody badawcze - ujęcie definicyjne.	117
5.1.2. Realizacja badań metodą mieszaną - dobór respondentów i ich przebieg.	121
5.2. Charakterystyka badanych.	129
5.2.1. Respondenci biorący udział w badaniu ilościowym.	129
5.2.2. Badani biorący udział w analizach jakościowych.	134
6. Ukraińscy imigranci z wyższym wykształceniem na rynku pracy w Polsce a wykorzystanie ich kwalifikacji.	138
6.1. Cechy respondentów a charakter podejmowanej przez nich pracy.	138
6.1.1. Długość pobytu w Polsce, doświadczenie zawodowe w Ukrainie a adekwatność wykonywanej pracy do kwalifikacji.	138
6.1.2. Miejsce ukończenia studiów a charakter pracy w Polsce.	143
6.1.3. Strategie poszukiwania zatrudnienia podjęte przez imigrantów oraz sposoby weryfikacji kwalifikacji przez pracodawców.	147

6.1.4. Skłonność respondentów do zakładania własnej działalności gospodarczej	156
6.1.5. Charakter zatrudnienia, czas pracy i wynagrodzenia imigrantów	161
6.2. Analiza możliwości zatrudnienia ukraińskich imigrantów z wyższym wykształceniem - ocena respondentów	163
6.2.1. Oczekiwania pracowników z Ukrainy wobec pracy w Polsce ...	163
6.2.2. Kapitał społeczny pracowników z Ukrainy i jego wykorzystanie	169
6.2.3. Możliwości wykorzystania kwalifikacji - perspektywa imigrantów	174
6.3. Determinanty wykorzystania lub niewykorzystania kwalifikacji imigrantów na rynku pracy	181
6.3.1. Czynniki sprzyjające podejmowaniu zatrudnienia adekwatnego do posiadanych kwalifikacji	181
6.3.2. Czynniki ograniczające podejmowanie zatrudnienia adekwatnego do posiadanych kwalifikacji	188
6.3.3. Znajomość języka polskiego a sytuacja zawodowa imigranta ..	192
6.3.4. Charakter pracy imigranta a perspektywa osiedlenia się w Polsce	199
7. Ścieżki karier ukraińskich imigrantów z wyższym wykształceniem	205
7.1. Zmiany charakteru pracy między Polską i Ukrainą a wykorzystanie wykształcenia	205
7.2. Czynniki ekonomiczne i pozaekonomiczne determinujące emigrację a sytuacja zawodowa migrantów w Polsce - analiza danych jakościowych	217
7.2.1. Motywy migracji a ścieżki karier badanych cudzoziemców	217
7.2.2. Aspiracje jako czynnik kształtujący ścieżki karier migrantów	223
8. Włączanie ukraińskich imigrantów o wysokich kwalifikacjach na rynek pracy - ujęcie modelowe	236
8.1. Wysoko wykwalifikowany czy wysoko wykształcony? - kategoryzacja imigrantów z Ukrainy „po studiach”	236
8.2. Wnioski z badań w kontekście wybranych ujęć teoretycznych . . .	242

Spis treści

8.3. Obywatele Ukrainy z wyższym wykształceniem i wykorzystanie ich kwalifikacji a ekonomia behawioralna - kontekst teoretyczny i praktyczny.	249
Podsumowanie.	268
Bibliografia i akty prawne.	277
Bibliografia.	277
Akty prawne.	318
Spis wykresów.	320
Spis tabel.	322
Spis rysunków.	325
Aneks.	326
Streszczenie.	351
Summary.	353